

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2026 m. birželio 10 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gintaro Kryževičiaus (kolegijos pirmininkas), Beatos Martišienės ir Egidijaus Šileikio (pranešėjas), teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse apeliacinį skundą dėl Regionų administracinio teismo 2025 m. balandžio 2 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse pareiškimą atsakovui Vilniaus miesto savivaldybės tarybai (trečiasis suinteresuotas asmuo – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija) dėl norminio administracinio akto dalies teisėtumo ištyrimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į teismą su pareiškimu ir prašė ištirti, ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimo Nr. 1-1782 „Dėl Specialiuosius poreikius turinčių mokinių, besimokančių Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, pavėžėjimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – ir Sprendimas) 1 punktu patvirtinto Specialiuosius poreikius turinčių mokinių, besimokančių Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, pavėžėjimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo (toliau – ir Aprašas) 5 punkto nuostata „kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje“ ir 6 punktas atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalį, teisėtumo principą.

2. Pareiškėjas pareiškimą grindė šiais esminiais argumentais:

2.1. Aprašo 5 punkte nustatyta, jog „Pavėžėjimo paslauga Savivaldybėje [Vilniaus miesto savivaldybėje] yra teikiama SUP mokiniams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje, nuo mokslo metų pradžios iki ugdymo proceso pabaigos pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu mokslo metams patvirtintus bendruosius ugdymo planus. Pavėžėjimo paslauga gali būti teikiama ir mokinių atostogų metu, jei Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu mokinių atostogų metu SUP mokiniams organizuojamos stovyklos ar užimtumas ir numatoma teikti pavėžėjimo paslaugą. Pagal Aprašo 6 punktą, Savivaldybės mokymo įstaiga, tik patenkinusi Vilniaus miesto gyventojų prašymus ir planuodama į laisvas vietas priimti SUP mokinių iš kitų savivaldybių, privalo iš SUP mokinio tėvų

gauti jų deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas. Iš aptartų Aprašo 5 ir 6 punktų matyti, kad pavėžėjimo paslauga specialiuosius ugdymosi poreikius (toliau – ir SUP) turintiems mokiniams teikiama atsižvelgiant į jų deklaruotą gyvenamąją vietą, t. y. pavėžėjimo paslauga yra teikiama tik tiems SUP mokiniams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) teritorijoje.

2.2. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą įgyvendina visos privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančios mokyklos, kiti švietimo teikėjai, atskirais atvejais – mokyklos (klasės), skirtos mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdyti. Šio įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje nurodoma, jog mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas (negali savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų yra nesaugūs gatvėje), vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitų mokyklų – savininkas (dalyvių susirinkimas) savo nustatyta tvarka ir atvejais. Švietimo įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje įtvirtinta, kad mokyklos ūkio lėšos yra netiesiogiai su švietimo procesu susijusios lėšos mokyklos ūkiui valdyti ir naudoti, mokiniams vežioti ir kitoms išlaidoms skiriamos lėšos. Pagal Švietimo įstatymo 67 straipsnio 4 dalies 1 punktą, ūkio lėšos savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, savivaldybių kadetų ugdymo mokykloms, skirtoms šalies (regiono) mokiniams, atitinkančioms Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytą paskirtį ir kriterijus, taip pat savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, ir vykdančioms ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, skiriamos iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką. Aptartos Švietimo įstatymo nuostatos reiškia, kad SUP mokiniai gali būti ugdomi visose privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančiose mokyklose, SUP mokinių pavėžėjimą organizuoja mokyklos, kurioje mokinsys mokosi, savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, o lėšos SUP mokinių pavėžėjimui skiriamos iš valstybės biudžeto tikslinių dotacijų.

2.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1516 patvirtintos Ūkio lėšų, skiriamų iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, skyrimo savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, metodikos (toliau – ir Metodika) 3 punkte nustatyta, kad ūkio lėšos savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skiriamos iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (toliau – valstybės biudžetas) specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, atsižvelgiant į mokinių, kurie mokosi savivaldybių specialiosiose mokyklose (specialiosiose klasėse), specialiojo ugdymo centruose pagal formaliojo švietimo programas, skaičių ir patvirtintas atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams sumas. Metodikos 4 punkte nurodoma, kad ūkio lėšos skiriamos ir gali būti naudojamos, įskaitant, bet neapsiribojant, ir transporto išlaikymui bei transporto paslaugų įsigijimui. Iš Metodikos 3 punkto matyti, jog ūkio lėšos mokykloms iš valstybės biudžeto tikslinių dotacijų skiriamos atsižvelgiant į mokinių, kurie mokosi savivaldybių specialiosiose mokyklose (specialiosiose klasėse), specialiojo ugdymo centruose pagal formaliojo švietimo programas, skaičių.

2.4. Aprašo 5 punkte įtvirtintas reglamentavimas susiaurina Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžtą subjektų ratą, nes ne visiems savivaldybės mokyklas lankantiems SUP mokiniams, kurie nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas (negali savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų yra nesaugūs gatvėje), teikiama pavėžėjimo paslauga, o tik tiems, kurių gyvenamoji vieta deklaruota Vilniaus miesto teritorijoje. Nei Švietimo įstatymas, nei Metodika nesuteikia savivaldybei teisės savarankiškai spręsti dėl SUP mokinių pavėžėjimo organizavimo, diferencijuojant juos pagal gyvenamąją vietą. Tokia savivaldybės teisė neišplaukia ir iš sisteminio, lingvistinio ir (ar) loginio Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies

nuostatų aiškinimo. Priešingai, šio įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostata, kad mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas (negali savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų yra nesaugūs gatvėje), vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), reiškia, jog savivaldybė, kaip savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, privalo organizuoti visų šiose mokyklose besimokančių SUP mokinių, kurie nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programą, pavėžėjimą, nepriklausomai nuo to, kur yra šio mokinio ar jo tėvų deklaruota gyvenamoji vieta. Todėl Aprašo 5 punkto nuostata „kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje“ prieštarauja Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai.

2.5. Nei Švietimo įstatymo, nei kitų teisės aktų nuostatose savivaldybės tarybai nėra suteikta teisė nustatyti papildomas, su SUP mokinių pavėžėjimu susijusias pareigas jų tėvams. Priešingai, Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje imperatyviai nurodyta, jog SUP mokinių pavėžėjimą organizuoja savivaldybės mokyklos, kurioje mokins mokosi, savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. Dėl šios priežasties Aprašo 6 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad savivaldybės mokymo įstaiga privalo iš SUP mokinio tėvų gauti jų deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas, yra perteklinis ir neatitinka Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostatų.

2.6. Konstitucinis teisinės valstybės principas neleidžia poįstatyminiais teisės aktais reguliuoti tik įstatymu reguliuotinių santykių, taip pat poįstatyminiais teisės aktais nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytu įstatyme, nebūtų grindžiamas įstatymais (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d., 2009 m. birželio 22 d., 2013 m. lapkričio 6 d. ir kt. nutarimai). Atsižvelgiant į įstatymų viršenybės įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų atžvilgiu principą, įstatymo įgyvendinamajame teisės akte nustatytas reglamentavimas turi būti grindžiamas teisiniu reguliavimu, įtvirtintu įstatymuose, ir gali jį tik detalizuoti, tačiau negali būti sukuriama naujos bendro pobūdžio normos, konkuruojančios su įstatymo normomis. Jokiomis aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimties.

2.7. Toks reglamentavimas taip pat prieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – ir VSI) 4 straipsnio 5 punkte įtvirtintam vienam iš pagrindinių principų, kuriuo grindžiama vietos savivalda – teisėtumo principui. Savivaldybių savarankiškumo ir veiklos principas nėra absoliutus ir jis neatleidžia viešojo administravimo teisės ir pareigas turinčio subjekto (savivaldybės tarybos) nuo pareigos laikytis visų kitų viešosios teisės principų, taip pat – teisėtumo principo. Viešojo administravimo subjektas, kuris turi teisę priimti norminius administracinius aktus įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti, šią teisę turi įgyvendinti įstatymų leidėjo suteiktos kompetencijos ribose. Viešojo administravimo subjektams viskas, kas tiesiogiai neleista įstatymo, yra uždrausta. Nors savivaldybė yra viešojo administravimo subjektas, kuris turi teisę priimti norminius administracinius aktus įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti, tačiau ši teisė turi būti įgyvendinama įstatymų leidėjo suteiktos kompetencijos ribose.

3. Atsakovas Taryba, atstovaujamas Savivaldybės administracijos, atsiliepime į pareiškimą prašė jį atmesti.

4. Atsakovas atsiliepimą į pareiškimą grindė šiais pagrindiniais argumentais:

4.1. Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigose mokosi 2 130 mokinių, turinčių didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Savivaldybės teritorijoje yra 4 specialiosios mokyklos (Vilniaus „Atgajos“ specialioji mokykla, Vilniaus Šilo mokykla, Vilniaus Verkių mokykla-daugiafunkcis centras ir Vilniaus „Vilties“ specialioji mokykla-daugiafunkcinis centras), kuriose ugdomi 610 mokinių, turinčių specialiuosius poreikius (281 mokins su labai dideliais poreikiais ir 329 mokiniai su dideliais poreikiais). Kiti 1 520 mokinių, turinčių SUP, mokosi bendrojo ugdymo įstaigose: 1–4 klasėse – 7 mokiniai su labai dideliais poreikiais ir 719 mokinių su dideliais poreikiais; 5+ klasėse – 9 mokiniai su labai dideliais poreikiais ir 593 mokiniai su dideliais poreikiais; specialiosiose klasėse – 13 mokinių su labai dideliais poreikiais ir 179 mokiniai su dideliais poreikiais. Savivaldybės taryba priėmė Sprendimą, kurio 1 punktu patvirtino Aprašą.

Vadovaujantis juo, 421 mokiniui teikiama pavėžėjimo paslauga. Iš Trakų, Elektrėnų, Vilniaus rajono ir kitų savivaldybių atvežami 105 vaikai, kurių pavėžėjimo išlaidas kompensuoja savivaldybė, kurioje vaikas yra deklaruotas. Sprendimas buvo priimtas vadovaujantis, be kita ko, Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 7 ir 33 punktais. Savarankiškosios savivaldybės funkcijos – bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinio pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas; keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas; lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas – turi būti atliekamos būtent Savivaldybės bendruomenei ir jos interesais (VSI 5 str. 1 d. 1 p.).

4.2. Sprendimas buvo priimtas vadovaujantis ir, be kita ko, Švietimo įstatymo 36 straipsnio 1, 2 dalimis, 58 straipsnio 2 dalies 9 punktu. Mokiniai į atitinkamą ugdymo programą vykdančią mokyklą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymu, vežami keleiviniu transportu mokinio pažymėjime nurodytu maršrutu, mokykliniu autobusu arba kitu transportu. Į mokyklą ir atgal privalo būti vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, ir vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas (Švietimo įstatymo 36 str. 1 d.). Mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas (negali savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų yra nesaugūs gatvėje), vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitų mokyklų – savininkas (dalyvių susirinkimas) savo nustatyta tvarka ir atvejais (Švietimo įstatymo 36 str. 2 d.). Savivaldybės vykdomoji institucija įstatymų nustatyta tvarka atsako, kad kiekvienas jos teritorijoje gyvenantis mokinys būtų vežamas į mokyklą ir atgal, pagal šio įstatymo 36 straipsnio 1 ir 2 dalis organizuoja nemokamą mokinių vežimą į mokyklas (Švietimo įstatymo 58 str. 2 d. 9 p.). Logiškai ir lingvistiškai vertinant, Aprašo 5 ir 6 punkto nuostatomis Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalis yra išpildoma – SUP mokinių pavėžėjimą savivaldybė organizuoja nepriklausomai nuo to, kur yra šių mokinių ar jo tėvų deklaruota gyvenamoji vieta. Tai aiškiai matyti iš Aprašo 6 punkto, nustatančio, kad jei priimamas SUP mokinys iš kitos savivaldybės, turi būti gaunamas tos savivaldybės rašytinis patvirtinimas, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas. Taigi, SUP mokinio iš kitos savivaldybės, t. y. nežinant mokinio ar jo tėvų deklaruotos gyvenamosios vietos, pavėžėjimas yra suorganizuojamas. Pareiškėjo pareiškime nepagrįstai neįvertintos kitos Švietimo įstatymo nuostatos (pvz., Švietimo įstatymo 34 str. 3 d.), o koncentruojasi tik į Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalį, kuri neteisingai interpretuojama. Švietimo įstatymo 34 straipsnio 3 dalyje, įtvirtinta įstatymo leidėjo valia, kad SUP mokinių ugdymo prieinamumu turi rūpintis savivaldybė, kurioje gyvena SUP mokinys.

4.3. Aprašo 5 ir 6 punktais galiojantis teisinis reguliavimas nėra kaip nors paneigiamas, nes, pagal Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Švietimo įstatymo 34 straipsnio 3 dalį, 58 straipsnio 2 dalies 9 punktą, kiekviena savivaldybė atsako už būtent savo teritorijoje gyvenančių mokinių vežimą – nė vienai savivaldybei įstatymais nėra (ir neturėtų būti) užkraunama našta savo lėšomis vežti SUP mokinių iš kitos savivaldybės, kuri pati ir turi rūpintis savo SUP mokinių ugdymo prieinamumu. Priešingas teisės aktų vertinimas ne tik prieštarautų galiojančiam teisiniui reguliavimui, tačiau būtų ir neproporcingas, neteisingas bei nelogiškas, pažeidžiantis tiek savivaldybės, tiek ir SUP mokinių teises ir teisėtus interesus.

4.4. Pareiškime pateikiami argumentai nepatvirtina Aprašo 5 ir 6 punktų prieštaravimo Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai, nes pagal Aprašo 5 ir 6 punktus pavėžėjimo paslauga turi būti teikiama tiek SUP mokiniams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra Savivaldybės teritorijoje, tiek SUP mokiniams iš kitų savivaldybių – skiriasi tik subjektas, kuris turi užtikrinti tą pavėžėjimo paslaugą. SUP mokinių, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra Savivaldybės teritorijoje, pavėžėjimu rūpinasi Vilniaus miesto savivaldybė (Aprašo 5 p.), o SUP mokinių iš kitų savivaldybių pavėžėjimu turi pasirūpinti būtent tų savivaldybių institucijos (Aprašo 6 p.).

4.5. Švietimo įstatymo 14 straipsnio 7 dalis, nustatanti, kad mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą įgyvendina visos privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančios mokyklos, kiti švietimo teikėjai, atskirais atvejais – mokyklos (klasės), skirtos mokiniams, turintiems specialiųjų

ugdymosi poreikių, ugdyti, apibrėžia subjektus, įgyvendinančius mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą, tačiau ji nenustato, koks subjektas (kuri savivaldybė) yra atsakingas už tokių mokinių pavėžėjimą. T. y. ta aplinkybė, kad SUP mokinių ugdymą įgyvendina visos privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančios mokyklos, savaime nereiškia, kad tokiam mokiniui pavėžėjimo paslaugą turi teikti būtent ta savivaldybė, kurioje tas mokins yra ugdomas. Švietimo įstatymo 2 straipsnio 35 dalyje ugdymas apibrėžtas kaip dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant, o ne organizuojant pavėžėjimo paslaugas.

4.6. Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostata taip pat nenustato, kad mokyklos savininkas, šiuo atveju Savivaldybė, „teikia“ pavėžėjimo paslaugą visiems mokyklą lankantiems SUP mokiniams, net ir iš kitų savivaldybių. Ši nuostata nustato tik tai, kad mokyklos savininkas „organizuoja“ vežimą į mokyklą ir atgal „savo nustatyta tvarka ir atvejais“. Sąvoka „organizuoja“ nėra tapati sąvokoms „vykdo“, „teikia“, o organizavimas vyksta „savo nustatyta tvarka ir atvejais“, t. y. savivaldybėms suteikta kompetencija nustatyti tvarką ir atvejus, koku būdu organizuojamas SUP mokinių pavėžėjimas. Savivaldybės taryba, vadovaudamasi šia nuostata, organizuoja SUP mokinių pavėžėjimą – nustatė pavėžėjimo tvarką ir atvejus tiek SUP mokiniams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje, tiek SUP mokiniams iš kitų savivaldybių.

4.7. Valstybės skiriamos lėšos nepadengia lėšų poreikio mokiniams vežioti, savivaldybė investuoja didžiules sumas į SUP mokinių pavėžėjimą (pvz., į automobilių, skirtų SUP turinčių vaikų pavėžėjimui, įsigijimą investuota 788 000,00 Eur). Nei įstatymų leidėjas, nei Vyriausybė nėra nustačiusi diferencijuoto, t. y. atsižvelgiant į savivaldybę, iš kurios SUP mokins atvyksta, ūkio lėšų mokykloms skyrimo. Metodikos 3 punkte nurodyta, kad ūkio lėšos savivaldybių mokykloms skiriamos atsižvelgiant į mokinių skaičių, o ne jų gyvenamąją vietą, t. y. Vyriausybė nevertino, kad lėšų poreikis pavėžėti vaiką iš tos pačios savivaldybės ir kitos savivaldybės būtų skirtingas (nors akivaizdu ir logiška, kad lėšų poreikis vežti vaikus ir iš kitų savivaldybių būtų didesnis). Tai rodo, kad nei įstatymų leidėjas, nei Vyriausybė realiai nenumatė lėšų skyrimo ir SUP mokinių pavėžėjimui iš kitų savivaldybių.

4.8. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinti savivaldybių veiklos savarankiškumas pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją ir valstybės parama savivaldybėms, savivaldybių ir valstybės interesų derinimas suponuoja tai, kad valstybės biudžete turi būti numatytos lėšos (savivaldybių pajamos ir jų šaltiniai), kurių reikia, kad būtų užtikrintas visavertis savivaldos funkcionavimas, įgyvendinamos savivaldybių funkcijos (Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas). Negalima savivaldos institucijoms priskirti tokių funkcijų, kurių jos nebūtų pajėgios atlikti (Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2005 m. liepos 8 d. nutarimai), ir kad jeigu įstatymais savivaldybėms perduodamos valstybės funkcijos, taip pat jeigu joms įstatymais ar kitais teisės aktais sukuriamos pareigos, turi būti numatomos ir šioms funkcijoms (pareigoms) reikalingos lėšos (Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d., 2005 m. liepos 8 d. nutarimai). Vyriausybei nenumačius reikalingų lėšų SUP mokiniams vežti iš visų įmanomų savivaldybių, tai tik patvirtina, jog savivaldybė ir neturi atitinkamos pareigos vykdyti (o ne tik organizuoti) SUP mokinių pavėžėjimą iš kitų savivaldybių. Būtent ta savivaldybė, kurioje gyvena SUP mokins, remiantis galiojančiu teisiniu reglamentavimu (VSI 5 str. 1 d. 1 p., Švietimo įstatymo 34 str. 3 d., 58 str. 2 d. 9 p.), ir yra atsakinga už tokio mokinio pavėžėjimą iki mokyklos, kurioje jis mokosi.

4.9. Aprašo nuostatomis nesusiaurinta Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalis, nes pavėžėjimo paslauga „teikiama“ tiems, kurių gyvenamoji vieta deklaruota Vilniaus miesto teritorijoje, o Švietimo įstatymu nenustatyta ir nereguluojama, kam turi būti „teikiama“ savivaldybės pavėžėjimo paslauga, jame kalbama tik apie „organizavimą“.

4.10. Įstatymų leidėjas pats diferencijuoja mokinius pagal jų gyvenamąją vietą (pvz., Švietimo įstatymo 29 str. 3 d. (pirmumo teisė), 34 str. 3 d., 58 str. 2 d. 9 p.). Mokinių ugdymo prieinamumu rūpinasi būtent ta savivaldybė, kurios teritorijoje šie mokiniai gyvena. Atsižvelgiant į tai, Savivaldybės taryba Aprašo 6 punkte nustačiusi, kad dėl SUP mokinių iš kitų savivaldybių privaloma gauti jų deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas, nepadarė jokie pažeidimo, bet įgyvendino įstatymo

nuostatas, kad SUP mokinių ugdymo prieinamumu rūpinasi ta savivaldybė, kurios teritorijoje jie ir gyvena.

4.11. Nagrinėjama atveju neegzistuoja SUP mokinių diferenciacija pagal jų gyvenamąją vietą, nes tiek Vilniaus miesto savivaldybėje, tiek kitur gyvenantiems SUP mokiniams remiantis Aprašo nuostatomis turi būti užtikrinamas pavėžėjimas. Skiriasi tik subjektas, kuris turi atitinkamą pareigą tą pavėžėjimą užtikrinti. Vis dėlto, jeigu teismas dėl kažkokių priežasčių išvelgtų, jog egzistuoja SUP mokinių diferenciacija, pažymėtina, kad tokia galima diferenciacija atsiranda pagal objektyvų kriterijų – įstatyminių reguliavimą (VSI 5 str. 1 d. 1 p., Švietimo įstatymo 34 str. 3 d., 58 str. 2 d. 9 p.), taip pat yra objektyviai bei logiškai pateisinama. Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostata suteikiama teisė savivaldybei nustatyti tvarką ir atvejus mokinių pavėžėjimui organizuoti, todėl, atitinkamai, savivaldybė turėjo teisę Aprašo 6 punkte nustatyti tvarką savivaldybės mokymo įstaigoms iš SUP mokinių tėvų gauti jų deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas. Mokyklai nereikalaujant įrodymų, kad kita savivaldybė, kurioje yra deklaruotas SUP mokinys, užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą (nors tokią tos savivaldybės pareigą nustato įstatymai), tokio mokinio teisės ir teisėti interesai galėtų likti pažeisti. Aprašas atitinka įstatyminių reguliavimą.

4.12. Pareiškėjo pareiškimo tenkinimas neatitiktų teisingumo, proporcingumo ir kitų teisinės valstybės principų, būtų nelogiškas, sudarytų sąlygas kitoms savivaldybės nevykdyti savo pareigų, piktnaudžiauti teise. Jokia savivaldybė nebūtų suinteresuota vykdyti savo pareigas, steigti pakankamą mokyklų tinklą, kadangi finansiškai bus naudingiau mokinius tiesiog „siųsti“ į Vilniaus miesto savivaldybę, kurioje mokyklų tinklas yra pakankamai išplėtotas, o savivaldybė net turėtų rūpintis ir finansuoti tokių mokinių, kuriais nepasirūpina savo pareigų nevykdančios savivaldybės, atsivežimą.

4.13. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2004 m. birželio 25 d. įsakymo Nr. ISAK-1019 „Dėl Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašo patvirtinimo“ 9.6 papunktyje nustatyta, kad asmenys, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, priimami į arčiausiai savo gyvenamosios vietos esančias valstybines ir savivaldybių bendrąsias bendrojo ugdymo mokyklas ar profesinio mokymo įstaigas, vykdančias bendrojo ugdymo programas ir jas pritaikančias šiems mokiniams. Taigi, įstatymų leidėjo prioritetą yra SUP mokinių priėmimas į arčiausiai jų gyvenamosios vietos esančias ugdymo įstaigas. Mokinių surinkimas ir vežimas į kitą savivaldybę, kad joje tas mokinys gautų ugdymą, neturėtų būti siekiamybė – ilga kelionė į ugdymo įstaigą jau savaime yra diskomfortas tokiam vaikui ir galimas jo teisių pažeidimas. Todėl teismas turėtų ne skatinti mokinių (ypač SUP mokinių) vežimą iš kitų savivaldybių į Vilniaus miesto ar kitas savivaldybes, „atleikus“ nuo pareigos užtikrinti ugdymo prieinamumą, bet, priešingai, vadovaudamasis logikos, teisingumo, proporcingumo, sąžiningumo ir kitais pamatiniais teisinės valstybės principais bei pirmiau nurodytomis nuostatomis, turėtų palikti galioti Aprašo 5 ir 6 punktų nuostatas, užtikrinančias, kad kitos savivaldybės neišvengtų savo pareigų įgyvendinimo.

5. Trečiasis suinteresuotas asmuo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ir Ministerija) atsiliepime į pareiškimą prašė pareiškimą tenkinti.

6. Trečiasis suinteresuotas asmuo atsiliepime į pareiškimą nurodė, kad:

6.1. Švietimo įstatymo 28 straipsnio 8 dalyje yra nustatyta, jog mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas ir profesinio mokymo įstaigas), vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklas kuriamas vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėmis ir mokyklų bendruomenių nutarimais, jeigu šie neprieštaruoja šioms taisyklėms. Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“, 22 punkte yra nustatyta, kad bendrojo ugdymo mokyklos skirstomos į bendrąsias mokyklas ir mokyklas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams: bendrosios bendrojo ugdymo mokyklos vykdo privalomą ir valstybės garantuojamą mokinių iki 16 metų ugdymą pagal bendrojo pradinio, pagrindinio ugdymo programas, visuotinį švietimą pagal bendrojo vidurinio ugdymo programą ir teikia reikiamą švietimo pagalbą (22.1 p.); bendrojo ugdymo mokyklos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams

vykdo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka pritaikytas dėl išskirtinių gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų ar nepalankių aplinkos veiksnių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams bendrojo ugdymo programas atitinkamai pritaikytoje mokymosi aplinkoje ir teikia reikiamą švietimo pagalbą (22.2 p.).

6.2. Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas (negali savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų yra nesaugūs gatvėje), vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitų mokyklų – savininkas (dalyvių susirinkimas) savo nustatyta tvarka ir atvejais. Ši Švietimo įstatymo nuostata leidžia savivaldybės tarybai, kaip savivaldybės mokyklų savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, nustatyti SUP mokinių vežimo į mokyklą ir atgal organizavimo tvarką ir atvejus. Įvertinus Švietimo įstatymo 28 straipsnio 8 dalies ir 36 straipsnio 2 dalies nuostatas, pagrįstos pareiškėjo abejonės dėl Aprašo 5 ir 6 punktų nuostatų atitikties Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai, teisėtumo principui.

6.3. Apraše yra nustatyta vienoda SUP mokinių vežimo į visas bendrojo ugdymo mokyklas, esančias Vilniaus miesto savivaldybės aptarnavimo teritorijoje, ir atgal tvarka. Švietimo įstatymo 28 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras kartu su savivaldybėmis ir Vyriausybė užtikrina pakankamą bendrojo ugdymo mokyklų, skirtų šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tinklą. Įgyvendinant šią nuostatą, taip pat Švietimo įstatymo 67 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatą, yra patvirtinta Metodika, kuri taikoma skiriant specialias valstybės biudžeto dotacijas savivaldybių biudžetams. Kiekviena savivaldybė, priėmusi asmenis mokytis į savivaldybių mokyklas (klases arba grupes), skirtas šalies (regiono) mokiniams, turintiems SUP, ir Metodikos nustatyta tvarka gavusi lėšų, privalo užtikrinti tokių SUP mokinių pavėžėjimą į mokyklą ir atgal, todėl Aprašas turi būti papildytas atitinkamomis nuostatomis. Šiuo metu galiojančio Aprašo 5 ir 6 punktų nuostatos galėtų būti taikomos SUP mokiniams, priimtiems į bendrųjų bendrojo ugdymo mokyklų klases, išskyrus klases, skirtas mokiniams, turintiems SUP, ugdyti. Visos išlaidos, susijusios su bendrųjų bendrojo ugdymo mokyklų (ne mokyklų, skirtų šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių) veikla, skiriamos šioms mokykloms iš jų savininko teisės ir pareigas įgyvendinančių institucijų (savivaldybių) biudžetų lėšų, skirtų savivaldybių savarankiškosioms funkcijoms vykdyti, o ne iš valstybės biudžeto. Todėl Aprašo 5 ir 6 punktų nuostatos prieštarauja Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostatomis, teisėtumo principui ta apimtimi, kad jose nėra nustatyta privaloma SUP mokinių pavėžėjimo į savivaldybių mokyklas (klases arba grupes), skirtas šalies (regiono) SUP mokiniams, ir atgal tvarka.

6.4. Kiekvienais kalendoriniais metais Vilniaus miesto savivaldybės visoms specialiosioms mokykloms, specialiosioms mokykloms-daugiafunkciamiams centrams ir visoms bendrosioms bendrojo ugdymo mokykloms, turinčioms specialiąsias klases, skiriama ūkio lėšų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, kaip mokykloms (klasėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems SUP, todėl pagrįstas pareiškėjo teiginys, jog Aprašo 5 ir 6 punktų nuostatos neatitinka Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies, teisėtumo principo.

II.

7. Regionų administracinis teismas 2025 m. balandžio 2 d. sprendimu pripažino, kad Aprašo 5 punkto nuostata „kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje“ ir 6 punktas neprieštarauja Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai, teisėtumo principui.

8. Teismas analizavo Aprašo 5 ir 6 punktus Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies, Konstitucinio Teismo išaiškinimų, susijusių su teisės normų turinio atskleidimu, kontekste ir priėjo prie išvados, kad siekiant nustatyti aptariamų Aprašo nuostatų (jų dalių) atitiktį pareiškėjo nurodomai Švietimo įstatymo nuostatai, reikalingas tiek lingvistinis, tiek loginis ir sisteminis aiškinimo metodas.

9. Teismas, įvertinęs lingvistinę Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostatos „vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija“ reikšmę, sprendė, kad iš jos negalima padaryti vienareikšmės išvados dėl

įstatymų leidėjo valios dėl vežimo paslaugos teikėjo. Aptaręs Lietuvių kalbos žodyne pateikiamas žodžio „organizuoti“ reikšmes, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje išaiškintą veiklos organizavimo sąvoką, teismas priėjo prie išvados, kad pats žodis „organizuoti“, kai yra kalbama apie pavėžėjimo paslaugą, savaime nereiškia šios paslaugos teikimo. Teismas ir iš kitų teisės aktų nustatė pavėžėjimo paslaugos organizavimo ir teikimo atskirtį (pvz., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 1196 „Dėl Pacientų pavėžėjimo paslaugų organizavimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2.2, 2.3 p.).

10. Siekdamas nustatyti, ar įstatymo leidėjas turėjo siekį savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai (savivaldybės tarybai) pavesti rūpintis visų SUP moksleivių, tiek gyvenančių šios savivaldybės, tiek kitų savivaldybių teritorijoje, pavėžėjimu, ne tik jį organizuojant, bet ir praktiškai jį įgyvendinant (teikiant pavėžėjimo paslaugą), teismas sistemiškai ir logiškai vertino ir kitas Švietimo įstatymo nuostatas (34 str. 3 d., 58 str. 2 d. 9 p.) bei priėjo prie išvados, kad toks reglamentavimas suponuoja aiškia įstatymo leidėjo valią mokinių vežimo į mokyklą pareigą nustatyti tai savivaldybei, kurioje mokynys gyvena, ir ši nuostata nėra apribota tik tos savivaldybės teritorijoje esančiomis ugdymo įstaigomis. Kitaip tariant, teismas vertino, kad įstatymo leidėjas, priskirdamas mokinio vežimo pareigą savivaldybei (jos vykdomajai institucijai), ją sieja su mokinio gyvenamąja vieta, o ne su mokyklos, kurią lanko mokynys, savininko teises įgyvendinančia savivaldybe. Teismas sprendė, kad aptartoje Švietimo įstatymo redakcijoje nėra nustatytos savivaldybės, kuri įgyvendina mokyklos savininko teises, pareigos pavėžėjimo paslaugą teikti kitose savivaldybėse gyvenantiems mokiniams.

11. Teismas sutiko su atsakovo argumentais, kad logiškai ir sistemiškai aiškinant Vietos savivaldos įstatymo ir Švietimo įstatymo normas, pirminė pareiga organizuoti patį švietimo paslaugų teikimą ir užtikrinti švietimo prieinamumą tenka tai savivaldybei, kurioje mokynys (ar SUP mokynys) gyvena. Aptaręs VSI 6 straipsnio 1 dalies 5–7 punktuose įtvirtintas savarankiškas savivaldybių funkcijas, teismas pažymėjo, kad pareiga užtikrinti priešmokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir profesinio orientavimo organizavimą, taip pat savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas, mokyklų (klasių), vykdančių bendrojo ugdymo programas ir skirtų šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, kadetų ugdymo mokyklų, skirtų šalies (regiono) mokiniams, išlaikymą taip pat įtvirtinta ir Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 6 punkte.

12. Teismas vertino, jog ydinga pareiškėjo pareiškime dėstoma argumentacija dėl atsakovo pareigų iš dalies yra nulemta sąvokų „ugdymas“ ir „ugdymo prieinamumas“ tapatinimu, kurios nėra tapačios. Aptaręs Švietimo įstatymo 14 straipsnio 7 dalį, 2 straipsnio 35 dalį, 34 straipsnį, teismas nustatė, jog ugdymas – tai procesas, kurio metu didinamos asmens dvasinės, intelektinės, fizinės asmens galios, o ugdymo prieinamumas – tai galimybė tuo procesu tinkamai pasinaudoti, kuriai įgyvendinti gali būti reikalinga priemonių visuma. Dėl šios priežasties teismas sprendė, jog vien tai, kad pagal Švietimo įstatyme nustatytą reglamentavimą SUP mokiniai gali būti ugdomi visose privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančiose mokyklose, savaime nereiškia, kad pareiga dėl SUP mokinių pavėžėjimo tenka būtent tai mokyklai ar jos savininko teises įgyvendinančiai savivaldybei. Teismas priėjo prie išvados, kad SUP mokinių pavėžėjimas priskirtinas prie ugdymo prieinamumą didinančių priemonių (Švietimo įstatymo 34 str.), o ugdymo prieinamumo pareiga nustatyta savivaldybei, kurios teritorijoje gyvena specialiųjų ugdymo poreikių turintis mokynys (Švietimo įstatymo 34 str. 3 d.).

13. Konstatavęs, kad Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje, ją aiškinant šio įstatymo (pareiškėjo nurodomos redakcijos) normų kontekste, nėra nustatytos savivaldybės pareigos teikti pavėžėjimo paslaugą visiems SUP mokiniams, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, teismas nenustatė pagrindo daryti išvadą, kad Aprašo 5 punkto nuostata yra susiaurinamas Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžtas subjektų ratas.

14. Kadangi įstatymo leidėjas Švietimo įstatymo 58 straipsnio 2 dalies 9 punkte aiškiai apibrėžė pareigas, susijusias su mokinių (taip pat ir SUP mokinių) pavėžėjimu, šią pareigą priskirdamas tai savivaldybei (jos vykdomajai institucijai), kurios teritorijoje mokynys gyvena, teismas atmetė pareiškėjo argumentus, kad Aprašo 6 punktą ta apimtimi, kuria nustatyta, jog savivaldybės mokymo įstaiga privalo iš SUP mokinio tėvų gauti jų deklaruotos gyvenamosios vietos

savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas, yra perteklinis ir neatitinka Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostatų.

15. Teismas pažymėjo, jog ši nuostata padeda įgyvendinti informacijos pasidalijimą tarp SUP mokiniui paslaugas (ugdymo bei pavėžėjimo) teikiančių savivaldybių bei pakartoja įstatyme nustatytą savivaldybės, kurioje gyvena SUP mokinys, pavėžėjimo teikimo pareigos egzistavimą (privalomumą). Kadangi Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje, kuria vadovaujasi pareiškėjas, kvestionuodamas Aprašo nuostatų teisėtumą, nurodyta, kad: „vežimą organizuoja <.....> savivaldybės mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija <...> savo nustatyta tvarka ir atvejais.“, teismas sprendė, jog tai, kad nagrinėjamu atveju atsakovas nustatė tokią tvarką, pagal kurią tėvai kreipiasi į savo ir SUP mokinio gyvenamosios vietos savivaldybę, informuodami, jog yra reikalingas SUP mokinio pavėžėjimas į kitą savivaldybę, ir atsakovui pateikia pastarosios atsakymą dėl jai įstatymu priskirtos pareigos vykdymo būdo (pačiai užtikrinti SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokėti jo išlaidas), nereiškia papildomų, įstatyme nenumatytų pareigų nustatymo tėvams, nes už SUP mokinio pavėžėjimo paslaugos teikimą lieka atsakinga mokinio gyvenamosios vietos savivaldybė.

16. Teismas sprendė, kad nustačius, jog Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalis, ją aiškinant tiek lingvistiškai, tiek sistemiškai kitų Švietimo įstatymo nuostatų kontekste, nenustato pareigos savivaldybei teikti pavėžėjimo paslaugas kitose savivaldybėse gyvenantiems mokiniams, nagrinėjamu atveju teisiškai nėra reikšminga poįstatyminiuose aktuose nustatyta apmokėjimo už šias paslaugas tvarka, nes ji pati savaime negali lemti kitokio įstatymo normos aiškinimo, todėl teismas plačiau nepasisakė dėl pareiškimo argumentų, susijusių su Metodikos nuostatomis.

17. Aptaręs Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 5 punktą, teismas nurodė, jog pareiškime teisėtumo principas siejamas iš esmės tik su tuo, kad ginčijamos Aprašo nuostatos neatitinka Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies. Nenustatęs ginčijamų Aprašo nuostatų neatitikties Švietimo įstatymo nuostatoms, teismas nenustatė pagrindo pripažinti ir tai, kad Aprašo 5 ir 6 punktai neatitinka Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 5 punkte įtvirtinto teisėtumo principo.

18. Teismas nusprendė, kad pareiškėjo pareiškime dėstomi argumentai nesudaro pagrindo konstatuoti Aprašo 5 ir 6 punktų neatitikties Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 5 punkte įtvirtintam teisėtumo principui.

III.

19. Pareiškėjas apeliaciniame skunde prašo panaikinti Regionų administracinio teismo 2025 m. balandžio 2 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjo pareiškimą tenkinti.

20. Pareiškėjas apeliaciniame skunde nesutikimą su skundžiamu teismo sprendimu grindžia šiais argumentais:

20.1. Teismas padarė išvadą, kad pats žodis „organizuoti“, kai yra kalbama apie pavėžėjimo paslaugą, savaime nereiškia šios paslaugos teikimo. Aptarus Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalį, teigiama, jog įstatymų leidėjas aiškiai nurodė, kad tvarką ir atvejus, kaip organizuojamas mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių, vežimas į mokyklą ir atgal nustato mokyklos (kurioje mokinys mokosi) savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. Įstatyme nėra vartojama sąvoka „vežimo paslaugos teikimas“, todėl SUP mokinių vežimo į mokyklą ir atgal tvarkos nustatymas negali būti tapatinamas su šia sąvoka. Žodis „tvarka“ pagal Dabartinės lietuvių kalbos žodyną turi ne vieną reikšmę: nusistovėjęs veikimo, elgesio būdas, norma; atlikimo būdas, taisyklės (www.lkz.lt). Taigi, būtent taisyklės (atlikimo būdas), kaip vežami į mokyklą ir atgal Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje nurodyti mokiniai ir privalo nustatyti mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. Minimose įstatymo normoje nėra kaip nors išskiriami vaikai pagal savivaldybės teritoriją. Šioje normoje išskiriami SUP turintys vaikai, todėl nėra jokios abejonės, kad įstatymų leidėjas turėjo siekį būtent šių vaikų vežimu į mokyklą ir atgal pavesti rūpintis savivaldybės mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai nepriklausomai nuo to, kur vaikas gyvena. Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje nėra numatyta, kad pavėžėjimą turi organizuoti mokykla, kurios teritorijoje vaikas gyvena. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija yra išaiškinusi, kad vaikas, turintis specialiųjų ugdymosi poreikių, turi būti ugdomas ten, kur geriausia būtų tenkinami jo

ugdymosi poreikiai ir švietimo pagalbos reikmės. Sistemiškai vertinant Švietimo įstatymo, taip pat Priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo programas, ikimokyklinio ugdymo mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą kriterijų sąrašo nuostatas, galima daryti išvadą, jog SUP vaikas ir jo tėvai turi teisę pasirinkti lankyti mokyklą už savivaldybės teritorijos, kurioje jie gyvena, ribų. Kadangi pagal Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalį už moksleivių pavėžėjimą iki mokyklos ir atgal atsakinga mokykla, į kurią toks mokinys buvo priimtas, darytina išvada, kad atsakovas Aprašo 5 punkte nurodydamas, kad pavėžėjimo paslauga Savivaldybėje yra teikiama išskirtinai SUP mokiniams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje, nepagrįstai susiaurino Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžtą subjektų ratą ir apribojo SUP mokinių, gyvenančių ne Savivaldybės teritorijoje, teisės aktuose įtvirtintą galimybę pasirinkti ugdymo įstaigą, t., y., galimybę lankyti Savivaldybės mokyklą.

20.2. Teismas nepagrįstai pagal analogiją taikė kitų visuomeninių santykių sritį reglamentuojančių poįstatyminių teisės aktų nuostatas. Švietimo sistema ir sveikatos sistema apima skirtingus visuomeninius teisinius santykius ir organizuojamos pagal atskirus principus ir metodus. Teisės analogija gali būti taikoma, kai nėra normos, kuri galėtų būti taikoma konkrečioje situacijoje. Tačiau šiuo atveju Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje aiškiai apibrėžta SUP mokinių vežimo į mokyklą tvarka.

20.3. Aptarus Švietimo įstatymo 2 straipsnio 14 dalį, 67 straipsnio 4 dalies 1 punktą, 58 straipsnio 9 punktą, teigiama, jog akivaizdu, kad savivaldybės lėšas mokinių vežimui gauna, kaip specialią tikslinę valstybės biudžeto dotaciją, už kurios teisingą naudojimą organizuojant nemokamą SUP mokinių vežimą yra atsakingos savivaldybių vykdomosios institucijos. Vadovaujantis Metodikos 3, 4 punktais būtent Švietimo įstatymo ir jo poįstatyminių aktų normos suponuoja pareigą savivaldybei (kurios teritorijoje yra mokykla) gavus iš valstybės biudžeto specialią tikslinę dotaciją, organizuoti nemokamą SUP mokinių vežimą, nepriklausomai nuo to, ar SUP mokinys gyvena toje savivaldybėje ar ne. Tai, kad ūkio lėšos skiriamos mokinių vežimui ir gali būti naudojamos transporto išlaikymui ir transporto paslaugų įsigijimui, įrodo, jog savivaldybė nustatydamas SUP mokinių vežimo į mokyklą ir atgal tvarką, privalo nurodyti kaip praktiškai bus įgyvendinamas toks vežimas.

20.4. Teismas nagrinėjamoje byloje nepagrįstai taikė Švietimo įstatymo 34 straipsnio 3 dalį. 2024 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Švietimo įstatymo Nr. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 ir 36 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 45¹ straipsniu įstatymas, kurio 6 straipsniu buvo pakeistas 34 straipsnis. Po pakeitimo neliko 34 straipsnio 3 dalies, o 2 dalimi buvo nustatyta, kad mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo prieinamumu valstybinėse ir savivaldybių mokyklose rūpinasi savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitose mokyklose – savininkas (dalyvių susirinkimas). Teismas neatsižvelgė, į tai kad tais atvejais, kai į administracinį teismą dėl norminio administracinio akto teisėtumo kreipiasi ne teismai, o kiti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 112 straipsnyje nurodyti subjektai, administraciniams teismams yra priskiriama tirti tik galiojančių norminių administracinių aktų atitiktį galiojantiems įstatymams ar Vyriausybės norminiams aktams. Pareiškėjas į teismą kreipėsi su abstrakčiu pareiškimu, todėl norminio administracinio akto teisėtumo bylos išsprendimas tiesiogiai nebuvo susijęs su individualių asmenų teisių gynimu. Taigi, teismas privalėjo sistemiškai vertinti bylos nagrinėjimo metu galiojančio Švietimo įstatymo normas. Pastebėtina, kad Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalis, kurios atitikimui pareiškėjas iškelė klausimą, nebuvo pakeista, o teismo taikyta Švietimo įstatymo 34 straipsnio 3 dalis, buvo panaikinta. Todėl teismas pritaikė byloje šią normą nesant teisinio pagrindo. Taip pat buvo pakeista ir Švietimo įstatymo 34 straipsnio 2 dalis, kuri kaip tik ir patvirtina įstatymų leidėjo siekį pavesti rūpintis, SUP mokinių ugdymosi prieinamumu (vežiojimu į mokyklą ir atgal) būtent mokyklos, kurią toks mokinys lanko, savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, nepriklausomai nuo to, ar mokinys yra savivaldybės, kurioje yra mokykla, gyventojas.

21. Atsakovas atsiliepiame į apeliacinį skundą prašo Regionų administracinio teismo 2025 m. balandžio 2 d. sprendimą palikti nepakeistą, o apeliacinį skundą atmesti.

22. Atsakovas atsiliepiame į apeliacinį skundą palaiko sutinka su skundžiamu teismo sprendimu ir papildomai akcentuoja, kad:

22.1. Pareiškėjas apeliaciniame skunde nurodo, jog vadovaujantis teisiniu reglamentavimu būtent mokyklos (kurioje mokinys mokosi) savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija nustato tvarką ir atvejus, kaip organizuojamas SUP mokinių vežimas į mokyklą ir atgal. Tai reiškia, kad apeliantas iš esmės sutinka, jog būtent atsakovas, kaip mokyklos (kurioje mokinys mokosi) savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, turi įstatymu jam suteiktą teisę (kompetenciją) nustatyti savo tvarką ir atvejus, kaip organizuojamas SUP mokinių vežimas į mokyklą ir atgal. Įstatymų leidėjas, suteikdamas institucijai teisę nustatyti savo tvarką ir atvejus, neišskyrė jokių apribojimų, kuriems esant institucija turėtų numatyti kitokią tvarką ir atvejus nei apibrėžta (detalizuota) Apraše.

22.2. Nėra aišku, ką pareiškėjas siekia įrodyti, apeliaciniame skunde pažymėdamas, kad „įstatyme nėra vartojama sąvoka „vežimo paslaugos teikimas“, todėl SUP mokinių vežimo į mokyklą ir atgal tvarkos nustatymas negali būti tapatinamas su šia sąvoka“. SUP mokinių vežimo į mokyklą ir atgal tvarkos nustatymas teismo sprendime nėra tapatinamas su sąvoka „vežimo paslaugos teikimas“. Sąvokų „paslaugos teikimas“ ir „paslaugos teikimo organizavimas“ reikšmės gali būti interpretuojamos skirtingai. Bendrąja prasme, žodis „teikti“ reiškia „aprūpinti kuo, duoti, tiekti“ (www.lkz.lt), kitaip tariant nagrinėjamu atveju tai galėtų reikšti teikti pavėžėjimo paslaugą, pavėžėti. Žodis „organizuoti“ reiškia „kurti, steigti, rengti; telkti, jungti ką kokiam nors tikslui, tvarkyti (www.lkz.lt). Dėl to, sąvokos „organizuoti pavėžėjimo paslaugos teikimą“ ir „teikti pavėžėjimo paslaugą“ savaime nėra tapačios.

22.3. Aprašo 5 punktu niekaip nėra susiaurinamas Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžtas subjektų ratas ir nėra apribojama SUP mokinių, gyvenančių ne Savivaldybės teritorijoje, galimybė lankyti Savivaldybės mokyklą. Aprašo 6 punktus iš esmės papildo 5 punktą ir jame atskleidžiama (detalizuojama) SUP mokinio pavėžėjimo tvarka tais atvejais, kai jo deklaruota vieta yra kitoje Savivaldybėje. Galimybė nustatyti savo tvarką ir konkrečius atvejus būtent ir yra reglamentuota Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje. Aprašo 5 dalimi jokia pareiga kokiai nors kitai mokyklai nėra perkeliama.

22.4. Apeliacinio skundo teiginiai dėl analogijos taikymo yra visiškai nereikšmingi ir nepaneigia teismo sprendimo išvadų. Apeliaciniame skunde nepateikiami jokie konkretūs argumentai ir įrodymai, kad minėtas teismo sprendimo argumentavimas kokiu nors būdu daro teismo sprendimą neteisėtą. Ši teismo sprendimo dalis vertintina teismo sprendimo motyvavimo visumos kontekste, t. y. teismas prieš darydamas konkrečią išvadą, visapusiškai įvertino įvairius šioje konkrečioje byloje galinčius turėti reikšmės aspektus ir šaltinius, dėl ko tokia išvada laikytina motyvuota ir pagrįsta.

22.5. Apraše įtvirtinta tvarka užtikrinama, kad SUP mokinių vežimas į mokyklą ir atgal, nepriklausomai nuo šių mokinių deklaruotos gyvenamosios vietos, jiems būtų nemokamas. Aprašo nei 5, nei 6 punkte nėra numatyta mokama pavėžėjimo tvarka jokiems SUP mokiniams, t. y. nei tiems, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra Savivaldybėje, nei tiems, kurių deklaruota gyvenamoji vieta yra kitose savivaldybėse. Taigi apeliacinio skundo argumentai niekaip nepaneigia teismo sprendimo išvadų, nes Savivaldybė Apraše nustatyta tvarka organizuoja nemokamą SUP mokinių vežimą, nepriklausomai, nuo to ar SUP mokinys gyvena Savivaldybėje ar ne.

22.6. Nepriklausomai nuo Švietimo įstatymo 34 straipsnio 3 dalies (ne)galiojimo teismo sprendimo priėmimo metu, tokia aplinkybė nesudaro pakankamo pagrindo panaikinti iš esmės teisėto ir pagrįsto teismo sprendimo, nes jis priimtas vadovaujantis ir kitomis (galiojančiomis) teisės normomis, išvados nebuvo motyvuojamos išimtinai vadovaujantis Švietimo įstatymo 34 straipsnio 3 dalimi. Net ir tuo atveju, jeigu vadovavimasis šia nuostata teismo sprendime būtų pripažintas pertekliniu, tai nebūtų teisėtas pagrindas naikinti (keisti) visą teismo sprendimą. Teismas, įvertinęs ir tinkamai pritaikęs Švietimo įstatymo 58 straipsnio 2 dalies 9 punkto nuostatą, padarė pagrįstą išvadą, jog įstatymo leidėjas, priskirdamas mokinio vežimo pareigą savivaldybei (jos vykdomajai institucijai), ją sieja su mokinio gyvenamąja vieta, o ne su mokyklos, kurią lanko mokinys, savininko teises įgyvendinančia savivaldybe. Teismas sprendime sistemiskai vertino ir kitų teisės aktų (pvz., Vietos savivaldos įstatymo nuostatas), dėl kurių apeliaciniame skunde nepasisakoma. Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalis, kurios atitikimui pareiškėjas iškėlė klausimą, nebuvo pakeista. Tai reiškia, kad teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, vadovavosi ir tyrė galiojančio norminio administracinio akto teisėtumą galiojančiam įstatymui. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo

praktikoje taip pat suformuota taisyklė, jog pripažinimas, kad nebegaliojantis norminis administracinis aktas prieštarauja įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui, nebetektų prasmės, nes neturėtų poveikio visuomeniniams santykiams. Tokiu atveju administracinė byla turėtų būti nutraukta, kaip nepriskirtina administracinio teismo kompetencijai.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

23. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimo Nr. 1-1782 „Dėl Specialiuosius poreikius turinčių mokinių, besimokančių Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, pavėžėjimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 punktu patvirtinto Aprašo 5 punkto dalies ir 6 punkto teisėtumo.

24. Pareiškėjas pareiškime pirmosios instancijos teismui laikėsi pozicijos, kad atsakovo patvirtinto Aprašo: 1) 5 punkte nustatytas ir suponuojamas valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybės biudžetui lėšomis finansuojamos pavėžėjimo paslaugos SUP turintiems mokiniams teikimas mokinio ir vieno iš jo tėvų deklaruotos gyvenamosios vietos buvimo Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje atveju susiaurina Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžtą vežamų mokinių ratą tuo aspektu, kad pavėžėjimo paslauga teikiama ne visiems savivaldybės mokyklas lankantiems ir SUP turintiems bei patiems atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas nepajėgiantiems (savarankiškai vaikščioti negalintiems, dėl didelių sutrikimų nesaugiais gatvėje esantiems) mokiniams, tačiau Švietimo įstatymas nesuteikia savivaldybei teisės savarankiškai spręsti dėl SUP turinčių mokinių ir jų pavėžėjimo organizavimo diferencijavimo pagal deklaruotos gyvenamosios vietos kriterijų; 2) 6 punkte reikalaujamas perteklinis savivaldybės mokymo įstaigos privalėjimas gauti iš SUP poreikių turinčio mokinio tėvų jų deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins mokinio pavėžėjimą arba apmokės mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas, suponuoja įstatymo nenumatytą ir su SUP poreikių turinčių mokinių pavėžėjimu susijusią jų tėvų pareigą, kuri neatitinka Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostatų.

25. Atsakovas atsiliepime į pareiškėjo pareiškimą pirmosios instancijos teismui laikėsi pozicijos, kad pareiškėjo kvestionuojamas reglamentavimas, kurį įgyvendinant virš šimto mokinių atvežami iš Trakų, Elektrėnų, Vilniaus rajono ir kitų savivaldybių, kuriose deklaruota mokinio gyvenamoji vieta ir kurios kompensuoja pavėžėjimo išlaidas, pagrįstai ir teisėtai nustatytas vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo įtvirtinta bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinio pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimo, kaip savarankiškosios savivaldybės funkcijos, vykdymo savivaldybės bendruomenės interesais apibrėžtimi. Be to, pareiškėjas nepagrįstai apsiriboja tik Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalimi, ją neteisingai interpretuodamas ir neįvertindamas kitų šio įstatymo nuostatų, pvz., 34 straipsnio 3 dalies, suponuojančios įstatymų leidėjo valią, kad SUP poreikių turinčių mokinių ugdymo prieinamumu turi rūpintis savivaldybė, kurioje gyvena SUP poreikių turintis mokinytis. Be to, Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinti principai, kurie numato ir garantuoja savivaldybių veiklos savarankiškumą įgyvendinant Konstitucijoje ir įstatymuose apibrėžtą kompetenciją, taip pat valstybės paramą savivaldybėms, taip pat savivaldybių ir valstybės interesų derinimą. Šie principai suponuoja, kad valstybės biudžete turi būti numatytos lėšos, t. y. savivaldybių pajamos ir jų šaltiniai, kurių reikia tam, kad būtų užtikrintas visavertis savivaldos funkcionavimas, įgyvendinamos savivaldybių funkcijos pagal jų oficialiąją doktrininę sampratą Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje. Tačiau nei įstatymų leidėjas, nei Vyriausybė nėra nustatę diferencijuoto ūkio lėšų mokykloms skyrimo pagal SUP turinčio mokinio vežimą iš kitos savivaldybės ir ne vien pagal Metodikos 3 punkte nurodytą ūkio lėšų savivaldybių mokykloms skyrimą pagal mokinių skaičių, nors akivaizdžiai skiriasi mokinio pavėžėjimo iš tos pačios savivaldybės ir kitos savivaldybės lėšų poreikis. Tai, kad Vyriausybė

nenumatė reikalingų lėšų SUP turintiems mokiniams vežti iš visų įmanomų savivaldybių, tik patvirtina, kad nagrinėjamu atveju savivaldybė neturi pareigos užtikrinti SUP turinčių mokinių pavėžėjimą iš kitų savivaldybių. Būtent ta savivaldybė, kurioje gyvena SUP turintis mokinys, atsakinga už tokio mokinio pavėžėjimą iki mokyklos, kurioje jis mokosi.

26. Pirmosios instancijos teismas nenustatė Aprašo 5 punkto nuostatos ir 6 punkto prieštaravimo Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai ir teisėtumo principui. Teismas vertino, kad iš Švietimo įstatymo nekyla atsakovo pareiga užtikrinti pavėžėjimo paslaugą kitose savivaldybėse gyvenantiems mokiniams. Teismas darė išvadą, kad Aprašo 5 punkto nuostatoje nesusiaurinamas Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžtas subjektų ratas. Be to, teismas sprendė, kad pareiškėjo ginčijamame Aprašo 6 punkte numatytas informacijos pasidalijimas tarp SUP turintiems mokiniams paslaugas teikiančių savivaldybių nėra toks, kuris, pasak pareiškėjo, būtų perteklinis ir neatitinkantis Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies nuostatų.

27. Pareiškėjas apeliaciniame skunde laikosi pozicijos, kad pirmosios instancijos teismo sprendime netinkamai įvertintas: 1) Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžto subjektų rato susiaurinimas atsakovo nurodomu pavėžėjimo paslaugos suteikimu išskirtinai tiems SUP turintiems mokiniams, kurių ir vieno iš jų tėvų deklaruota gyvenamoji vieta yra Savivaldybės teritorijoje; 2) Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje neabejotinai išvelgtinas įstatymų leidėjo siekis pavesti rūpinimąsi SUP turinčių mokinių vežimu į mokyklą ir atgal savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai nepriklausomai nuo mokinio gyvenamosios vietos.

28. Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalimi, teismas, apeliacine tvarka nagrinėdamas bylą, patikrina pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą neperžengdamas apeliacinio skundo ribų. Remiantis šio straipsnio 2 dalimi, teismas peržengia apeliacinio skundo ribas, kai to reikalauja viešasis interesas arba kai neperžengus apeliacinio skundo ribų būtų reikšmingai pažeistos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai. Teismas taip pat patikrina, ar nėra šio įstatymo 146 straipsnio 2 dalyje nurodytų sprendimo negaliojimo pagrindų. Nenustačiusi aplinkybių, patvirtinančių galimas reikšmingai pažeistas valstybės, savivaldybės ir asmenų teises bei įstatymų saugomus interesus, teisėjų kolegija bylą apeliacine tvarka nagrinėja neperžengdama apeliacinio skundo ribų.

29. Apeliacija administraciniame procese yra ne pakartotinis bylos nagrinėjimas, o jau priimto teismo sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo tikrinimas, remiantis jau byloje esančia medžiaga. Apeliacinis procesas nėra bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme pratęsimas apeliacinės instancijos teisme. Apeliacinės instancijos teismas paprastai bylą gali tikrinti tik ta apimtimi, kuria byla buvo išnagrinėta pirmosios instancijos teisme ir kuri buvo užfiksuota pirmosios instancijos teismo sprendimu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. rugsėjo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁶-747/2007; 2013 m. birželio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1321/2013; 2022 m. sausio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-57-1062/2022 ir kt.).

30. Pirmiausia pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos 1992 m. spalio 25 d. Konstitucijoje įtvirtintos ir saugomos bei ginamos įvairios pamatinės teisinės vertybės, tarp jų – vaikystės apsauga (38 str. 1, 2 d.); savivaldybių veiklos pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją laisvė ir savarankiškumas (120 str. 2 d.); savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų prieinamumas (41 str. 2 d.); Konstitucijos vientisumas (6 str. 1 d.).

31. Vadinasi, nagrinėjamu atveju Konstitucijos vientisumas užtikrintinas tinkamai ir proporcingai derinant vaikystės apsaugą, savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų prieinamumą, savivaldybių veiklos savarankiškumą.

32. Švietimo įstatymo (ginčui aktuali redakcija) 14 straipsnyje „Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo poreikių, ugdymas, švietimo pagalbos skyrimas ir teikimas“ nustatyta, be kita ko, tai, kad mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo paskirtis – padėti mokiniui lavintis, mokytis pagal gebėjimus, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją, pripažįstant ir plėtojant jų gebėjimus ir galias; mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas ir švietimo pagalbos teikimas organizuojamas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka (14 str. 1 d.); mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupės nustatomos ir jų specialieji ugdymosi poreikiai skirstomi į nedidelius, vidutinius, didelius ir labai didelius švietimo, mokslo ir sporto ministro, sveikatos apsaugos ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka (14 str. 2 d.); mokinio

ugdymosi poreikių pirminį vertinimą atlieka mokyklos Vaiko gerovės komisija ir esant poreikiui mokyklos vadovas skiria švietimo pagalbą; mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius pedagoginiu, psichologiniu, medicininu ir socialiniu pedagoginiu aspektais vertina pedagoginė psichologinė tarnyba; pedagoginės psichologinės tarnybos vadovas skiria švietimo pagalbą ir ugdymo pritaikymą; specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimas, ugdymo pritaikymas ir (ar) reikalingos švietimo pagalbos skyrimas vykdomas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka (14 str. 3 d.); mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo prieinamumu valstybinėse ir savivaldybių mokyklose rūpinasi savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitose mokyklose – savininkas (dalyvių susirinkimas) (34 str. 2 d.).

33. Pareiškėjo akcentuojamo Švietimo įstatymo 36 straipsnio „Vežimas, apgyvendinimas, maitinimas“ 2 dalyje, kurią turėtų atitikti pareiškėjo kvestionuojama Vilniaus miesto savivaldybės tarybos Sprendimu patvirtinto Aprašo 5 punkto nuostata, įtvirtinta, kad mokinių, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepajėgia patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas (negali savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų yra nesaugūs gatvėje), vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitų mokyklų – savininkas (dalyvių susirinkimas) savo nustatyta tvarka ir atvejais.

34. Taigi Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas tam tikrų mokinių vežimo į mokyklą ir atgal reglamentavimas. Jis apima, be kita ko, materialiuosius ir procedūrinius aspektus, kurie atitinkamai susiję su: 1) vežamų asmenų apibrėžimu, kuris grindžiamas išbaigtu ir žemesnės galios teisės aktuose iš principo netikslintinu sukonkretinimu, kad vežami specialiuosius ugdymosi poreikius turintys ir patys atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo ugdymo programas nepajėgiantys (savarankiškai vaikščioti negalintys, dėl didelių sutrikimų nesaugiais gatvėje esantys) mokiniai; 2) vežimą organizuojančių subjektų nustatymu, kuris taip pat grindžiamas išbaigtu ir žemesnės galios teisės aktuose iš principo netikslintinu sukonkretinimu, kad minėtų mokinių vežimą organizuoja: a) valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinantis subjektas, kuriuo gali būti institucija ar dalyvių susirinkimas; b) nevalstybinių ir nemunicipalinių (ne savivaldybių) mokyklų savininkas ar dalyvių susirinkimas; 3) vežimo atvejų ir vežimo organizavimo tvarkos vadinamuoju blanketiniu numatymu, kuris abstraktus ir sukonkretintinas žemesnės galios teisės aktuose, kuriuos turi priimti vežimą organizuojantys subjektai.

35. Vadinasi, Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas tam tikrų mokinių vežimo į mokyklą ir atgal reglamentavimas nekonkretina vežimo atvejų ir organizavimo procedūros, t. y. sudaro teisinę prielaidą vežimą organizuojantiems subjektams detalizuoti vežimo į mokyklą ir atgal atvejus ir organizavimo procedūrinius techninius aspektus, jei tuo esmingai nesusiaurinama ir neiškreipiama tokio vežimo užtikrinimo garantavimo įstatymu prasmė ir paskirtis, be kita ko, visų SUP turinčių mokinių lygiateisiškumo aspektu.

36. Vietos savivaldos įstatymo (ginčui aktuali redakcija) 5 straipsnyje „Savivaldybių funkcijos“ atitinkamai nustatyta ir suponuojama, be kita ko, kad pagal sprendimų priėmimo laisvę išskiriamos savarankiškosios funkcijos savivaldybės atliekamos „pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus savivaldybės bendruomenei ir šios interesais“; vykdant šias funkcijas, „savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka <...>“ (5 str. 1 d. 1 p.). Be to, Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje „Savarankiškosios savivaldybių funkcijos“ atitinkamai nustatyta, kad savarankiškosios, t. y. Konstitucijos ir įstatymų nustatytos ir priskirtos, savivaldybių funkcijos – tai, be kita ko, „bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinio pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas“; (7 p.); „keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas“ (33 p.).

37. Taigi Vietos savivaldos įstatyme nurodytas kaimo gyvenamosiose vietovėse gyvenančių bendrojo ugdymo mokyklų mokinių neatlygintinio pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas gali būti siejamas su giminingu, nors netapačiu Švietimo įstatyme garantuojamu specialiuosius ugdymosi poreikius turinčių ir atvykti į mokyklą mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo ar bendrojo

ugdymo programas nepajėgių (savarankiškai vaikščioti negalinčių, dėl didelių sutrikimų nesaugiais gatvėje esančių) mokinių vežimo į mokyklą ir atgal organizavimu.

38. Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1516 patvirtintoje Ūkio lėšų, skiriamų iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, skyrimo savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, metodikoje (ginčui aktuali redakcija) atitinkamai nustatyta, be kita ko, tai, kad ūkio lėšos savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms) skiriamos iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, atsižvelgiant į mokinių, kurie mokosi pagal formaliojo švietimo ar ikimokyklinio arba priešmokyklinio ugdymo programas, skaičių ir patvirtintas atitinkamų metų valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams sumas (3 p.).

39. Pareiškėjo ginčijama atsakovo Sprendimu patvirtinto Aprašo, kuris nustato, be kita ko, Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose besimokančių specialiuosius ugdymosi poreikius turinčių mokinių tinkamo ir saugaus pavėžėjimo į savivaldybės mokymo įstaigą ir atgal organizavimo tvarką (1 p.), 5 punkto nuostata „kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje“ įtvirtinta tokia reglamentavime: pavėžėjimo paslauga Savivaldybėje yra teikiama SUP mokiniams, kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje, nuo mokslo metų pradžios iki ugdymo proceso pabaigos pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu mokslo metams patvirtintus bendruosius ugdymo planus. Pavėžėjimo paslauga gali būti teikiama ir mokinių atostogų metu, jei Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu mokinių atostogų metu SUP mokiniams organizuojamos stovyklos ar užimtumas ir numatoma teikti pavėžėjimo paslaugą (5 p.).

40. Pareiškėjo papildomai kvestionuojamame atsakovo Sprendimu patvirtinto Aprašo 6 punkte nustatyta, kad savivaldybės mokymo įstaiga, tik patenkinusi Vilniaus miesto gyventojų prašymus ir planuodama į laisvas vietas priimti SUP mokinį iš kitų savivaldybių, privalo iš SUP mokinio tėvų gauti jų deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės rašytinį patvirtinimą, kad ji užtikrins SUP mokinio pavėžėjimą arba apmokės SUP mokinio pavėžėjimo iš deklaruotos gyvenamosios vietos į mokyklą ir atgal išlaidas.

41. Teisėjų kolegija vertina, kad nagrinėjamu atveju susidariusioje situacijoje, kai Švietimo įstatyme nėra nustatytas vežtinų mokinių diferencijavimas pagal jų gyvenamosios vietos deklaravimo kriterijų, prioritetą ir net absoliuti pirmenybė neabejotinai tenka ne savivaldybės veiklos savarankiškumui, įtvirtinant tokį kriterijų savo diskreciniu pasirinkimu, bet visų SUP turinčių mokinių lygiateisiškumui ir jų teisių apsaugai. Todėl Švietimo įstatyme vienareikšmiai nenumatytas ir nesuponuojamas SUP turinčių mokinių diferencijavimas ginčo aspektu negali būti nustatytas savivaldybės išleistame žemesnės galios teisės akte. Pareiškėjo kvestionuojamu įstatyme nenumatytu SUP turinčių mokinių diferencijavimo kriterijumi grindžiamas atsakovo patvirtinto Aprašo nuostatos negali būti vertinamos kaip pagrįstos ir teisėtos vien dėl to, kad skiriasi mokinio pavėžėjimo iš tos pačios savivaldybės ir kitos savivaldybės lėšų poreikis, kurio galimai neužtikrina Vyriausybės patvirtintos Metodikos 3 punkte nurodytas ūkio lėšų savivaldybių mokykloms skyrimas pagal mokinių skaičių.

42. Dėl pareiškėjo apeliacinio skundo argumentų, kad pirmosios instancijos teismo sprendime netinkamai įvertintas Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje apibrėžto subjektų rato susiaurinimas atsakovo nurodomu pavėžėjimo paslaugos suteikimu išskirtinai tiems SUP turintiems mokiniams, kurių ir vieno iš jų tėvų deklaruota gyvenamoji vieta yra Savivaldybės teritorijoje, pažymėtina, kad atsakovo pasirinktas Švietimo įstatyme vienareikšmiai nenumatytas ir nesuponuojamas SUP turinčių mokinių diferencijavimas ginčo aspektu neabejotinai gali būti vertinamas kaip įstatyme nustatyto pagrindo neturintis vežtinų mokinių rato susiaurinimas. Juo nukrypstama nuo SUP turinčių mokinių lygiateisiškumo ir jų teisių bei interesų vienodos apsaugos prioritetiškumo. Todėl pritartina minėtiems pareiškėjo apeliacinio skundo argumentams ir atmestini juos paneigę pirmosios instancijos teismo sprendimo argumentai.

43. Dėl pareiškėjo apeliacinio skundo argumentų, kad pirmosios instancijos teismo sprendime netinkamai įvertintas Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalyje neabejotinai išvelgtinas įstatymų leidėjo siekis pavesti rūpinimąsi SUP turinčių mokinių vežimu į mokyklą ir atgal

savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai nepriklausomai nuo mokinio gyvenamosios vietos, pažymėtina, kad iš Švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 dalies blanketinės nuostatos „savo nustatyta tvarka ir atvejais“ kylanti atsakovo kompetencija ir administracinė diskrecija apima galimybę sukonkretinti SUP turinčių mokinių vežimo į mokyklą ir atgal tvarką bei atvejus, tačiau neapima galimybės išleisti lokalinį norminį teisės aktą, kuriame procedūrinio pobūdžio „vežimo tvarka“ ir materialinio pobūdžio „vežimo atvejai“ neužtikrintų visų SUP turinčių mokinių lygiateisiškumo ir jų teisių bei interesų vienodos apsaugos prioritetiškumo, kuris įžvelgtinas įstatymų leidėjo siekyje užtikrinti visų SUP turinčių mokinių vežimą į mokyklą ir atgal. Todėl pritarina minėtiems pareiškėjo apeliacinio skundo argumentams ir atmetini juos paneigę pirmosios instancijos teismo sprendimo argumentai.

44. Kiti apeliacinio skundo ir skundžiamo pirmosios instancijos teismo sprendimo argumentai nėra reikšmingi teisingam ginčo dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimo Nr. 1-1782 „Dėl Specialiuosius poreikius turinčių mokinių, besimokančių Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, pavėžėjimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 punktu patvirtinto Aprašo 5 punkto dalies ir 6 punkto teisėtumo išsprendimui, todėl dėl kiekvieno iš jų nėra pasisakoma.

45. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias ginčo teisinius santykius, bei netinkamai įvertino byloje esančius įrodymus (ABTĮ 147 str.), todėl pareiškėjo Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse apeliacinis skundas tenkinamas, pirmosios instancijos teismo sprendimas naikinamas ir priimamas naujas sprendimas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 2 punktu teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse apeliacinį skundą tenkinti.

Regionų administracinio teismo 2025 m. balandžio 2 d. sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą.

Pripažinti, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimo Nr. 1-1782 „Dėl Specialiuosius poreikius turinčių mokinių, besimokančių Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, pavėžėjimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 punktu patvirtinto Specialiuosius poreikius turinčių mokinių, besimokančių Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, pavėžėjimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo 5 punkto nuostata „kurių deklaruota gyvenamoji vieta (vaiko ir vieno iš tėvų) yra Savivaldybės teritorijoje“ ir 6 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 36 straipsnio 2 daliai, teisėtumo principui.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Gintaras Kryževičius

Beata Martišienė

Egidijus Šileikis